

Υπόθεση C-636/23

**Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 98,
παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου**

Ημερομηνία καταθέσεως:

24 Οκτωβρίου 2023

Αιτούν δικαστήριο:

Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Βέλγιο)

Ημερομηνία της απόφασης του αιτούντος δικαστηρίου:

16 Οκτωβρίου 2023

Προσφεύγων:

W

Καθού:

Βελγικό Δημόσιο

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Ο προσφεύγων άσκησε προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου με αίτημα την ακύρωση απόφασεως επιστροφής. Η προσφυγή έγινε δεκτή με σχετική απόφαση λόγω ελλείψεως αιτιολογίας στην απόφαση περί μη χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης. Το καθού άσκησε αναίρεση κατά της απόφασεως αυτής ενώπιον του Raad van State (Συμβουλίου της Επικρατείας, Βέλγιο), του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου. Κατόπιν αναίρέσεως της αρχικής αποφάσεώς του, το αιτούν δικαστήριο πρέπει να αποφανθεί εκ νέου επί της αποφάσεως επιστροφής.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής απόφασεως

Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν η χορήγηση χρονικού διαστήματος αναχώρησης συνιστά απλό εκτελεστικό μέτρο της απόφασεως επιστροφής ή ουσιώδες στοιχείο της απόφασεως αυτής, κατά του οποίου πρέπει να είναι δυνατή η άσκηση προσφυγής και του οποίου η ακυρότητα επιφέρει την ακυρότητα ολόκληρης της απόφασεως επιστροφής. Η απάντηση στο ερώτημα αυτό

επιρεάζει επίσης τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να επιβληθεί, ενδεχομένως, απαγόρευση εισόδου. Άρθρο 267 ΣΛΕΕ.

Προδικαστικά ερωτήματα

1. Έχουν οι διατάξεις του άρθρου 7, παράγραφος 4, του άρθρου 8, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115, θεωρούμενες από κοινού ή χωριστά, υπό το πρίσμα του άρθρου 13 της εν λόγω οδηγίας και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την έννοια ότι δεν επιτρέπουν να θεωρηθεί η μη χορήγηση χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης ως απλό εκτελεστικό μέτρο που δεν μεταβάλλει τη νομική κατάσταση του ενδιαφερομένου αλλοδαπού υπηκόου, καθόσον η χορήγηση ή μη χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης ουδόλως επιρεάζει την αρχική διαπίστωση περί παράνομης διαμονής στην επικράτεια;

2. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Έχουν οι όροι «συνοδευόμενη» στο άρθρο 3, παράγραφος 6, της οδηγίας 2008/115 και «συνοδεύονται» στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της ίδιας οδηγίας την έννοια ότι δεν αποκλείουν τη δυνατότητα ή την υποχρέωση της αρμόδιας αρχής να επιβάλλει, ακόμη και μετά από ορισμένο χρονικό διάστημα, απαγόρευση εισόδου στηριζόμενη σε απόφαση επιστροφής, στο πλαίσιο της οποίας δεν είχε χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό: Έχουν οι όροι αυτοί την έννοια ότι απόφαση επιστροφής στο πλαίσιο της οποίας δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης πρέπει να συνοδεύεται από απαγόρευση εισόδου που επιβάλλεται συγχρόνως ή εντός σύντομου χρονικού διαστήματος;

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα αυτό: Περιλαμβάνει το δικαίωμα σε αποτελεσματική προσφυγή, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 13 της οδηγίας 2008/115 και στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη δυνατότητα αμφισβήτησης, στο πλαίσιο προσφυγής κατά της αποφάσεως επιστροφής, της νομιμότητας αποφάσεως περί μη χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης, εάν, ελλείψει τέτοιας δυνατότητας, δεν μπορεί πλέον να αμφισβητηθεί λυσιτελώς η νομιμότητα του νομικού θεμελίου της απαγόρευσης εισόδου;

3. Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: Έχουν οι φράσεις «προβλέπει κατάλληλο χρονικό διάστημα» του άρθρου 7, [παράγραφος 1, πρώτη περίοδος] και «και [...] την υποχρέωση επιστροφής» του άρθρου 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115 την έννοια ότι η πρόβλεψη σχετικά με το χρονικό διάστημα, ή, εν πάση περιπτώσει, η μη χορήγηση χρονικού διαστήματος, στο πλαίσιο υποχρέωσης αναχώρησης αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της αποφάσεως επιστροφής, με αποτέλεσμα, αν διαπιστωθεί έλλειψη νομιμότητας σχετικά με την προθεσμία αυτή, να ακυρώνεται στο σύνολό της η απόφαση επιστροφής και να πρέπει να εκδοθεί νέα απόφαση επιστροφής;

Σε περίπτωση που το Δικαστήριο κρίνει ότι η άρνηση χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης δεν αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της απόφασης επιστροφής, και αν υποτεθεί ότι το κράτος μέλος δεν έχει κάνει χρήση, στο πλαίσιο του άρθρου 7, [παράγραφος 1,] της οδηγίας 2008/115, της δυνατότητας να καθορίσει χρονικό διάστημα μόνον κατόπιν αιτήσεως του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας, ποιο πρακτικό περιεχόμενο και εκτελεστική ισχύς πρέπει να αποδοθούν σε απόφαση επιστροφής, κατά την έννοια του άρθρου 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115, η οποία δεν περιλαμβάνει το σκέλος σχετικά με το χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης;

Σχετικές διατάξεις του δικαίου της Ένωσης και σχετική νομολογία της Ένωσης

Οδηγία 2008/115/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2008 σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παρανόμως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών, άρθρο 3, σημεία 4, 6 και 8, άρθρο 6, παράγραφος 1, άρθρο 7, παράγραφοι 1 και 4, άρθρο 8, παράγραφοι 1, 2 και 4, άρθρο 11, παράγραφος 1, και άρθρο 13

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 47

Αποφάσεις του Δικαστηρίου της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13, σκέψεις 46, 47, 49, 50 και 54), της 28ης Απριλίου 2011, El Dridi (C-61/11 PPU, σκέψεις 35 έως 38 και 51), της 11ης Δεκεμβρίου 2014, Boudjlida (C-249/13, σκέψη 51), και της 14ης Μαΐου 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU, σκέψη 115)

Σχετικές διατάξεις του εθνικού δικαίου

Wet betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (νόμος περί εισόδου στην επικράτεια, διαμονής, εγκαταστάσεως και ταυτότητας των αλλοδαπών, στο εξής: Vreemdelingenwet):

Άρθρο 1, παράγραφος 1, σημεία 6 και 8, που μεταφέρει στην εσωτερική έννομη τάξη το άρθρο 3, σημεία 4 και 6, της οδηγίας 2008/115 και ορίζει τις έννοιες της «αποφάσεως απομάκρυνσης» και της «απαγόρευσης εισόδου».

Άρθρο 7, σημεία 1 και 3, κατά το οποίο οι εθνικές αρχές μπορούν να διατάξουν την έξοδο από τη βελγική επικράτεια αν ο αλλοδαπός δεν διαθέτει τα απαιτούμενα έγγραφα και λόγω της συμπεριφοράς του θα μπορούσε να θίξει τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια.

Άρθρο 74/11, παράγραφος 1: «Η διάρκεια της απαγόρευσης εισόδου καθορίζεται λαμβανομένων υπόψη όλων των σχετικών περιστάσεων κάθε μεμονωμένης περίπτωσης. Οι αποφάσεις απομάκρυνσης συνοδεύονται από απαγόρευση εισόδου μέγιστης διάρκειας τριών ετών, εάν δεν έχει χορηγηθεί χρονικό διάστημα

οικειοθελούς αναχώρησης [και] άνω των πέντε ετών [...], εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια.»

Άρθρο 74/14: «παράγραφος 1. Η απόφαση απομάκρυνσης προβλέπει προθεσμία τριάντα ημερών για την έξοδο από την εθνική επικράτεια. [...] παράγραφος 2. Κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης, ο υπήκοος τρίτης χώρας προστατεύεται από την αναγκαστική απομάκρυνση. [...] παράγραφος 3. Από την προθεσμία που προβλέπει η παράγραφος 1 χωρεί παρέκκλιση εάν [...] υπάρχει κίνδυνος διαφυγής [ή] [...] ο υπήκοος τρίτης χώρας συνιστά απειλή για τη δημόσια τάξη ή την εθνική ασφάλεια [...] Στην περίπτωση αυτή, η απόφαση απομάκρυνσης προβλέπει προθεσμία μικρότερη των επτά ημερών ή και καμία προθεσμία.»

Αναιρετική απόφαση αριθ. 254.377 του Raad van State της 1ης Σεπτεμβρίου 2022

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της πορείας της διαδικασίας

- 1 Ο προσφεύγων, μαροκινός υπήκοος, καταδικάστηκε σε στερητική της ελευθερίας ποινή, στις 7 Ιουνίου 2019, για αξιόποινή πράξη σχετική με ναρκωτικές ουσίες. Στις 18 Ιουλίου 2019, το Βέλγιο του ζήτησε να εγκαταλείψει τη βελγική επικράτεια (στο εξής: απόφαση επιστροφής) και του επέβαλε απαγόρευση εισόδου διάρκειας οκτώ ετών.
- 2 Στην αιτιολογία της αποφάσεως επιστροφής μνημονευόταν ότι ο προσφεύγων δεν είχε στην κατοχή του έγκυρα έγγραφα διαμονής και ότι, βάσει της συμπεριφοράς του, συνέτρεχε κίνδυνος να θίξει τη δημόσια τάξη και να διαφύγει. Λόγω του κινδύνου αυτού, δεν του χορηγήθηκε χρονικό διάστημα οικειοθελούς επιστροφής.
- 3 Η προσφυγή που άσκησε ο προσφεύγων ενώπιον του Raad voor Vreemdelingenbetwistingen (Συμβουλίου επιλύσεως ενδίκων διαφορών αλλοδαπών, Βέλγιο, στο εξής: Raad) με αίτημα την αναστολή και την ακύρωση της αποφάσεως επιστροφής και της απαγόρευσης εισόδου έγινε δεκτή. Κατόπιν τούτου, το καθού άσκησε αναίρεση ενώπιον του Raad van State κατά της ακυρώσεως της αποφάσεως επιστροφής, αλλά όχι της απαγόρευσης εισόδου. Λαμβανομένου υπόψη του αντικειμένου της αιτήσεως αναίρέσεως, το εν λόγω δικαστήριο αναίρεσε τη σχετική απόφαση μόνον όσον αφορά την απόφαση επιστροφής. Το Raad πρέπει πλέον να αποφανθεί εκ νέου επ' αυτής.
- 4 Το Raad είχε ακυρώσει αρχικώς την απόφαση επιστροφής για τον λόγο ότι η άρνηση χορηγήσεως χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης είχε αιτιολογηθεί κατά τρόπο εσφαλμένο. Πιο συγκεκριμένα, ο κίνδυνος προσβολής της δημόσιας τάξης και ο κίνδυνος διαφυγής δεν είχαν εκτιμηθεί ατομικά όσον αφορά τον προσφεύγοντα, αντιθέτως προς τις επιταγές της νομολογίας του Δικαστηρίου. Δεδομένου ότι η απόφαση περί μη χορηγήσεως χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης αποτελεί ουσιώδες ή θεμελιώδες στοιχείο

της αποφάσεως επιστροφής, η απόφαση αυτή έπρεπε να ακυρωθεί στο σύνολό της.

- 5 Αντιθέτως, το Raad van State έκρινε, με την αναιρετική του απόφαση, ότι η χορήγηση χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης συνιστά απλό εκτελεστικό μέτρο, δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως επιστροφής, ο προσφεύγων βρισκόταν ήδη στη συγκεκριμένη νομική κατάσταση και, εν πάση περιπτώσει, η διαμονή του δεν ήταν νόμιμη. Επομένως, το εν λόγω χρονικό διάστημα δεν αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο της αποφάσεως περί επιστροφής. Ως εκ τούτου, το Raad ενήργησε κατά παράβαση των άρθρων 7 και 74/14 του Vreemdelingenwet, καθόσον διαπίστωσε το αντίθετο.

Κύρια επιχειρήματα των διαδίκων της κύριας δίκης

- 6 Κατά τον προσφεύγοντα, η απόφαση επιστροφής συνιστά αδιάσπαστη διοικητική απόφαση, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει δύο σκέλη, ήτοι τον λόγο στον οποίο ανάγεται η διαταγή εξόδου από την επικράτεια και την προθεσμία εκτελέσεως της διαταγής. Συναφώς, επικαλείται το άρθρο 3, σημεία 4 και 8 της οδηγίας 2008/115. Πρόδηλη έλλειψη νομιμότητας στην αιτιολογία της άρνησης χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης συνεπάγεται την έλλειψη νομιμότητας του συνόλου της αποφάσεως επιστροφής. Από την απόφαση του Δικαστηρίου της 11ης Ιουνίου 2015, Zh. και O. (C-554/13) προκύπτει ότι μόνον υπό εξαιρετικές περιστάσεις μπορεί να προβλεφθεί βραχύτερο ή και κανένα χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης και ότι σε τέτοια περίπτωση πρέπει να είναι διαθέσιμο αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα.
- 7 Κατά το καθού, η προθεσμία εκτελέσεως της αποφάσεως περί επιστροφής αποτελεί απλώς εκτελεστικό μέτρο της αποφάσεως αυτής, το οποίο δεν μεταβάλλει τη νομική κατάσταση του προσφεύγοντος. Με βάση το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ότι το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα χορηγείται μόνον κατόπιν αιτήσεως των ενδιαφερομένων υπηκόων τρίτων χωρών. Συνεπώς, η χορήγηση του χρονικού αυτού διαστήματος δεν μπορεί να συνιστά ουσιώδες στοιχείο της αποφάσεως επιστροφής. Επομένως, η προσβολή του εν λόγω χρονικού διαστήματος ή η απουσία του δεν μπορεί να καταστήσει παράνομη την απόφαση επιστροφής.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της διατάξεως περί παραπομπής

- 8 Η απόφαση του Raad van State στην προκειμένη υπόθεση δεν παράγει αποτελέσματα μόνο για τη συγκεκριμένη περίπτωση. Κατά το βελγικό δίκαιο, το Raad οφείλει να τηρεί τη νομολογία του εν λόγω ανωτάτου διοικητικού δικαστηρίου. Το Raad, το οποίο έχει αμφιβολίες ως προς την ερμηνεία της νομολογίας του Δικαστηρίου υπό το πρίσμα των αποφάσεων του Raad van State, είναι υποχρεωμένο, λαμβανομένης υπόψη της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης, να εξακριβώσει αν η εκδοθείσα από το Raad van State απόφαση συνάδει με το δίκαιο της Ένωσης.

- 9 Το πρώτο ερώτημα αφορά τη φύση της χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης. Κατά το Raad van State, η χορήγηση του χρονικού αυτού διαστήματος είναι ένα απλό εκτελεστικό μέτρο το οποίο δεν μπορεί να προσβληθεί, αλλά το Raad εκτιμά ότι πρόκειται για ουσιώδες στοιχείο που μπορεί κάλλιστα να αποτελέσει αντικείμενο προσφυγής.
- 10 Το Raad βλέπει σχετικές ενδείξεις στις αποφάσεις El Dridi (C-61/11 PPU), Zh. και O. (C-554/13) και Boudjlida (C-249/13), οι οποίες στηρίζουν την εκτίμησή του. Μολονότι το Δικαστήριο κάνει λόγο για μέτρα «εκτελέσεως των αποφάσεων επιστροφής», εντούτοις τα μέτρα αυτά πρέπει να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας, να λαμβάνονται κατά περίπτωση και βάσει αντικειμενικών κριτηρίων και να παρέχουν στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να τύχει ακροάσεως πριν από την έκδοση της απόφασεως. Από αυτό θα μπορούσε να συναχθεί ότι —προκειμένου να διασφαλιστεί η πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115— ο αλλοδαπός πρέπει να έχει στη διάθεσή του αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα κατά της αποφάσεως περί μη χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης.
- 11 Επιπλέον, από τη νομολογία του Δικαστηρίου θα μπορούσε να συναχθεί ότι τέτοια απόφαση δεν έχει μόνον ως έννομη συνέπεια το ότι η εκτέλεση σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2008/115 μπορεί να πραγματοποιηθεί αμέσως, αλλά και το ότι η απόφαση αυτή, δυνάμει του άρθρου 11, παράγραφος 1, στοιχείο α', της οδηγίας περιέχει την υποχρέωση επιβολής απαγόρευσης εισόδου στο πλαίσιο της αποφάσεως επιστροφής. Ως εκ τούτου, εάν δεν υφίσταται κανένα ένδικο βοήθημα κατά της μη χορήγησης χρονικού διαστήματος επιστροφής, το οποίο συνιστά και τη βάση για την απαγόρευση εισόδου, δεν είναι δυνατή, κατ' επέκταση, ούτε η άσκηση προσφυγής κατά απαγόρευσης εισόδου.
- 12 Το Raad υποβάλλει το δεύτερο ερώτημα διότι, μετά την αίτηση αναιρέσεως, πρέπει να αποφανθεί μόνον επί της αποφάσεως επιστροφής, αλλά όχι επί της —ακυρωθείσας— αρχικής απαγόρευσης εισόδου που στηριζόταν σε αυτήν. Προκειμένου να εκτιμηθεί ο λόγος ακυρώσεως που βάλλει κατά της μη χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης πρέπει να διευκρινιστεί η έννοια που έχουν οι φράσεις «συνοδεύονται» στο άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 και «συνοδευόμενη από απόφαση επιστροφής» στον ορισμό της απαγόρευσης εισόδου στο άρθρο 3, παράγραφος 6, της οδηγίας αυτής. Τούτο είναι σημαντικό προκειμένου να εξακριβωθεί αν η αρμόδια αρχή έχει ακόμη, επί του παρόντος, τη δυνατότητα ή την υποχρέωση να επιβάλει νέα απαγόρευση εισόδου, μετά την ακύρωση της αρχικής απαγόρευσης εισόδου, στο πλαίσιο του υπόλοιπου μέρους της αποφάσεως επιστροφής ή αν δεν μπορεί να επιβληθεί νέα απαγόρευση εισόδου στο πλαίσιο αυτής της παλαιάς αποφάσεως επιστροφής.
- 13 Ούτε από την οδηγία 2008/115 ούτε από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει σαφώς ο χρόνος που μπορεί να μεσολαβήσει μεταξύ της αποφάσεως επιστροφής και της απαγόρευσης εισόδου.

- 14 Το Δικαστήριο έχει επιβεβαιώσει επανειλημμένως την υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 η οποία συνίσταται στη σύνδεση της απαγόρευσης εισόδου με απόφαση επιστροφής η οποία δεν χορηγεί χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης. Σύμφωνα με το Εγχειρίδιο περί επιστροφής της Επιτροπής (ΕΕ 2017, L 339, σ. 83), απαγόρευση εισόδου δύναται να επιβληθεί ακόμη και σε μεταγενέστερο χρόνο ως πρόσθετο μέτρο σε σχέση με ήδη εκδοθείσα απόφαση επιστροφής.
- 15 Ωστόσο, από την απόφαση της 3ης Ιουνίου 2021, BZ (C-546/19), το Raad συνάγει το συμπέρασμα ότι από το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 προκύπτει ότι η «απαγόρευση εισόδου» έχει ως σκοπό να «συμπληρώσει» την απόφαση επιστροφής. Το ρήμα «συμπληρώσει» φαίνεται να υποδηλώνει ότι η απαγόρευση εισόδου μπορεί να συνδεθεί μόνον αμέσως ή μετά από σύντομο χρονικό διάστημα με την απόφαση επιστροφής.
- 16 Αν οι όροι «συνοδευόμενη» και «συνοδεύουν» αποκλείουν τη δυνατότητα ή την υποχρέωση να επιβληθεί απαγόρευση εισόδου ορισμένο χρονικό διάστημα μετά την έκδοση αποφάσεως επιστροφής, τίθεται το ζήτημα αν η απαγόρευση εισόδου επιβάλλεται να εκδοθεί συγχρόνως με τέτοια απόφαση επιστροφής ή εντός σύντομου χρονικού διαστήματος μετά την έκδοση αποφάσεως επιστροφής.
- 17 Αν οι όροι αυτοί δεν αποκλείουν τέτοια δυνατότητα ή υποχρέωση, ανακύπτει το ερώτημα μήπως το δικαίωμα αποτελεσματικής προσφυγής συνεπάγεται ότι πρέπει να παρέχεται η δυνατότητα αμφισβήτησης της νομιμότητας αποφάσεως περί μη χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης, εφόσον, σε αντίθετη περίπτωση, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί πλέον η νομιμότητα της νομικής βάσεως της απαγόρευσης εισόδου.
- 18 Το τρίτο ερώτημα έχει ως σκοπό να καταστεί δυνατή η εκτίμηση του λόγου ακυρώσεως που αφορά τη μη χορήγηση χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης. Εάν η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι ότι ο καθορισμός του χρονικού διαστήματος σε απόφαση επιστροφής αποτελεί πράξη που μπορεί να προσβληθεί και διαπιστώνεται ότι το χρονικό αυτό διάστημα είναι παράνομο λόγω παραβάσεως του άρθρου 7, παράγραφος 4, της οδηγίας 2008/115, επιφέρει αυτό ακυρότητα της αποφάσεως επιστροφής στο σύνολό της; Δηλαδή: αποτελείται η απόφαση επιστροφής από τη διαπίστωση παράνομης διαμονής στην εθνική επικράτεια και από την απόφαση περί (μη) χορήγησης χρονικού διαστήματος οικειοθελούς αναχώρησης και τα στοιχεία αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα μεταξύ τους;
- 19 Από το συνδεδετικό μόριο «και» στον ορισμό της αποφάσεως επιστροφής στο άρθρο 3, σημείο 4, της οδηγίας 2008/115, μπορεί να συναχθεί ότι η υποχρέωση επιστροφής, με τον καθορισμό του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου πρέπει να πραγματοποιηθεί η επιστροφή αυτή, συνιστά ουσιώδες ή θεμελιώδες στοιχείο τέτοιας αποφάσεως. Κατά την απόφαση Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (C-924/19 PPU), η επιβολή ή η διαπίστωση υποχρέωσης επιστροφής συνιστά ένα από τα δύο συστατικά

στοιχεία μιας αποφάσεως επιστροφής. Μεταβάλλει ουσιώδες στοιχείο της αποφάσεως επιστροφής το γεγονός ότι έχει διαπιστωθεί από δικαστήριο ότι ο καθορισμός του χρονικού διαστήματος στερείται νομιμότητας;

- 20 Από τη φράση «προβλέπει κατάλληλο χρονικό διάστημα» στο άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 2008/115 φαίνεται να απορρέει ότι η απόφαση επιστροφής πρέπει πάντοτε να περιέχει καθορισμένο χρονικό διάστημα, ενώ από το υπόλοιπο γράμμα του άρθρου 7, παράγραφος 1, κατά το οποίο «[τ]α κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν, στην εθνική τους νομοθεσία, ότι το χρονικό αυτό διάστημα χορηγείται μόνο κατόπιν αιτήσεως του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας», προκύπτει ότι το χρονικό διάστημα για την εκτέλεση της αποφάσεως επιστροφής δεν συνιστά ουσιώδες ή θεμελιώδες στοιχείο.
- 21 Πρέπει να σημειωθεί ότι το Βέλγιο δεν έκανε χρήση της δυνατότητας των κρατών μελών που μνημονεύεται στο σημείο 20 και ότι το Raad δεν είναι αρμόδιο να καθορίσει το ίδιο ένα χρονικό διάστημα ή να εκδώσει νέα απόφαση επιστροφής.
- 22 Αν η μη χορήγηση χρονικού διαστήματος δεν συνιστά ουσιώδες στοιχείο μιας αποφάσεως επιστροφής, τίθεται, κατά το Raad, το ζήτημα σχετικά με το πρακτικό περιεχόμενο και την εκτελεστική ισχύ που πρέπει να αποδοθούν σε απόφαση επιστροφής η οποία δεν περιλαμβάνει το σκέλος σχετικά με το χρονικό διάστημα οικειοθελούς αναχώρησης.